

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.hc.delning@regeringskansliet.se

Betänkandet En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas (SOU 2024:23)

S2024/00726

Utgångspunkter

Konkurrensverket har i uppdrag att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna. Yttrandet avgränsas till sådana aspekter som följer av Konkurrensverkets ansvarsområden. Yttrandet följer den struktur och de rubriker som används i betänkandet.

Sammanfattning

Konkurrensverket anser att underlaget för förslaget om serveringstillstånd på svenska fartyg i internationell trafik inte är tillräckligt för att det ska gå att bedöma om den föreslagna regleringen är ändamålsenlig och kan genomföras i befintligt skick.

Konkurrensverket anser även att den föreslagna regleringen att införa ett förbud i alkohollagen mot främjande i kommersiellt syfte av detaljhandel och införsel av en enskild person för dennes eller dennes familjs personliga bruk av alkohol-drycker behöver utredas vidare. Konkurrensverket anser att det inte går att bedöma om förslaget som det nu är utformat riskerar att diskriminera inhemska producenter av alkoholhaltiga drycker och att inhemska producenter därmed får konkurrensnackdelar.

Konkurrensverket tillstyrker förslaget om en standardisering av ansökningsformulären för serveringstillstånd och försäljningstillstånd för tobak. En ökad grad av enhetlighet i den kommunala handläggningen kommer sannolikt att underlätta för företagen och bidra till lägre kostnader för administration, både för företagen och i kommunerna.

5.3 Serveringstillstånd på svenska fartyg i internationell sjöfart

Utredningen föreslår att det ska krävas serveringstillstånd för servering av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat på svenska fartyg i trafik mellan Sverige och utlandet. Förslagets bakgrund är Polismyndighetens hemställan till regeringen om att svenska myndigheter ska ges befogenhet att genomföra tillsyn av alkoholservering på svenska fartyg i internationell sjöfart. Som skäl uppgav Polismyndigheten den höga alkoholkonsumtionen ombord på fartyg på Östersjön, i kombination med att många resenärer är unga, är betydande orsaker till att många vålds- och sexualbrott sker där.

I och med att förslaget rör fartyg i internationell trafik är den internationella jämförelsen viktig. Utredningens jämförelse med reglerna i Finland och Estland är därmed relevant utifrån den problembeskrivning avseende färjor på Östersjön som förslaget bygger på. I betänkandet saknas dock jämförelser med andra länder dit det finns färjeförbindelser från Sverige (t.ex. Danmark, Tyskland och Polen) som också kommer att påverkas av den föreslagna regleringen. Trots att utredningen konstaterat att det rör sig om förhållandevis få passagerarfartyg i internationell trafik som är svenskflaggade har utredningen inte klarlagt vare sig hur många fartyg som kommer påverkas av den föreslagna regleringen eller andra konsekvenser förslaget kan få.

Konkurrensverket konstaterar att de problem utredningen och Polismyndigheten beskriver är allvarliga. Dessvärre är underlaget i betänkandet inte tillräckligt för att det ska vara möjligt att bedöma om den föreslagna regleringen är ändamålsenlig och för att bedöma konsekvenserna av den. Ytterligare utredning behöver därför genomföras.

5.5 Förmedlings- och försäljningstjänster av alkoholdrycker

Efter Systembolagets hemställan föreslår utredningen att det ska vara förbjudet att i kommersiellt syfte främja detaljhandel med spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker, och införsel av dessa drycker och alkoholdrycksliknande preparat som görs av en enskild person för dennes eller dennes familjs personliga bruk genom yrkesmässig befordran eller annan oberoende mellanhand från ett annat EES-land.

Konkurrensverket konstaterar att den del av den totala alkoholkonsumtionen i Sverige som härrör från e-handel utanför Systembolagskanalen är liten. De senaste fem åren har den varierat mellan 1,2 och 2,2 procent. Det finns dock företag som är verksamma i Sverige genom att erbjuda konsumenter i Sverige att beställa alkoholdrycker via internet och få dessa levererade hem eller till olika utlämningsställen. Regelverket kring sådan privat e-handel har under en längre

tid ansetts svårtolkat, och rättsläget därmed något oklart, trots olika utredningar som gjorts.¹

Konkurrensverket har i tidigare rapporter till EU-kommissionen utförligt redogjort för Systembolagets domstolstvister med e-handelsföretaget Winefinder AB och dess danska dotterbolag Winefinder ApS (tillsammans "Winefinder"). I en dom sommaren 2022, vilken fastställdes av Högsta domstolen (HD) sommaren 2023, slog Patent- och marknadsöverdomstolen fast att Winefinders försäljning on-line med leverans av alkoholdrycker till konsumenter i Sverige inte stred mot alkohollagen, vilket Systembolaget hade hävdad.²

Konkurrensverket mottog, efter Högsta domstolens dom, ett klagomål från ett svenskt gårdsbryggeri som anser att domen ger europeiska företag konkurrens-mässiga fördelar gentemot svenska företag eftersom den klargör att europeiska företag har rätt att bedriva e-handelsförsäljning av alkohohlaltiga varor till konsumenter i Sverige medan svenska företag nekas denna möjlighet. Enligt klagomålet är den uppkomna situationen att betrakta som en form av diskriminering baserad på nationalitet. Vidare ger domen också enligt klagomålet konkurrensfördelar till större svenska företag, vilka kan kringgå den svenska alkohollagen genom att starta dotterbolag i andra EU-länder och bedriva e-handelsförsäljning av alkoholvaror till konsumenter i Sverige därifrån – något som mindre svenska företag sannolikt saknar ekonomiska förutsättningar för.³

Mot bakgrund av det ovan nämnda anser Konkurrensverket att utredningens förslag om ett främjandeförbud behöver utredas ytterligare i den delen om ett främjandeförbud riskerar att leda till att inhemska producenter diskrimineras och får konkurrensnackdelar gentemot utländska producenter av alkohohlaltiga drycker utifrån domen i Winefindermålet.

6.4. Den kommunala tillståndsprövningen

Utredningen föreslår att ansökan om serveringstillstånd och försäljningstillstånd för tobak ska göras på ett av Folkhälsomyndigheten fastställt formulär. Av formuläret ska framgå vilka uppgifter som ska lämnas och vilka handlingar som ska bifogas ansökan.

Bakgrunden till förslaget är att tillämpningen av lagstiftningen vid tillståndsprövning för alkoholservering och tobaksförsäljning skiljer sig åt mellan olika kommuner. Utredningen pekar även på att Svensk dagligvaruhandel och Visita har framfört att det varierar vilken utredning som begärs in vid en ansökan om

---

¹ Konkurrensverket, *Övervakning av det svenska detaljhandelsmonopolet för alkoholdrycker*, juni 2024

² Ibid

³ Konkurrensverket, *Övervakning av det svenska detaljhandelsmonopolet för alkoholdrycker*, december 2023

tobakstillstånd av kommunerna. De har också framfört att det föreligger omotiverade skillnader i bedömningen vid tillståndsprövningen.

Konkurrensverket har i arbetet med myndighetens genomlysning av livsmedelsbranschen under 2023–2024 uppfattat samma kritik från dagligvaruaktörerna. Enligt aktörerna går det inte att bedriva en dagligvarubutik utan tobakstillstånd eftersom kunderna förväntar sig att det ska gå att handla tobaksprodukter i dagligvarubutiken i samband med att de inhandlar livsmedel.

Konkurrensverket tillstyrker utredningens förslag. En ökad grad av enhetlighet i den kommunala handläggningen kommer sannolikt att underlätta för företagen och bidra till lägre kostnader för administration, både för företagen och i kommunerna.

Konkurrensverket har inga synpunkter på utredningens övriga förslag.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören. Föredragande har varit rådet Leif Nordqvist.

Beslutsfattandet har dokumenterats digitalt och yttrandet saknar därför namnunderskrift.

Rikard Jermsten